

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

САМОСТІЙНА РОБОТА ЯК ВИД НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Авілова А. М.,

вчитель української мови і літератури

Ганно-Опанлинський навчально-виховний комплекс I-III ступенів

с. Ганно-Опанлинка, Україна

Упровадження у систему освіти компетентнісного підходу та орієнтація фахівця на освіту впродовж життя актуалізує набуття здобувачами вищої освіти навичок самостійної роботи. Завдяки самостійному опрацюванню навчального матеріалу вони краще його зрозуміють, навчаються шукати потрібну інформацію, розвинуть здатності до саморозвитку. Для того, щоб самостійна робота ефективно вплинула на підготовку здобувачів вищої освіти, її потрібно правильно організувати та методично забезпечити.

Стосовно організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти науковці виділяють наступні умови та вимоги: певний рівень педагогічної майстерності викладача; певний рівень сформованості у здобувачів загальнонавчальних умінь та навичок; наявність різних навчальних завдань та видів контролю навчальних результатів студентів [8, с. 60]; наявність необхідного методичного матеріалу для забезпечення СР; прозорі критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів; диференціація та індивідуалізація навчальної діяльності; підвищення мотивації студентів на самостійне опанування знаннями [2, с. 23]; застосування інформаційно-комунікаційних технологій [3, с. 71].

Важливою умовою здійснення самостійної роботи є наявність мотивації на її виконання. У випадку слабкої мотивації якість самостійної роботи буде знижена, що може вплинути на оцінювання студента за предметом. Якщо у здобувача наявна стійка мотивація на виконання самостійної роботи, то у результаті він отримує гарну оцінку за виконане навчальне завдання.

У цьому аспекті доречними є ознаки внутрішньо мотивованої діяльності, які стосуються виконання самостійної роботи: відчуття повної зосередженості на своїй діяльності; повна концентрація уваги, думок і відчуттів, які виключають сторонні думки і відчуття; чітке усвідомлення того, наскільки добре людина робить свою справу, наявність ясного та визначеного зворотного зв'язку в діяльності; відсутність неспокою та переживань перед можливими помилками [5, с. 168].

Декілька слів слід сказати про важливість педагогічної майстерності викладача, який є фасілітатором, провідником між здобувачем вищої освіти та знаннями, компетентностями, які знадобляться йому у майбутньому. Взагалі, за своєю суттю самостійна робота є навчальною діяльністю, яке опосередковано скерована викладачем. І від того, яким чином викладач організує самостійну роботу здобувачів вищої освіти, буде залежати її ефективність та якість. Тут мають значення об'єктивна оцінка навчальних досягнень здобувачів освіти [4, с. 84]; допомога студенту у разі потреби та орієнтація на його навчальні здібності; правильно складені навчальні завдання.

До видів самостійної роботи належить написання конспекту лекцій, підготовка до лабораторних робіт, підготовка доповідей на узгоджену з викладачем тему [2, с. 22], написання есе та рефератів, створення презентації, пошук додаткового матеріалу за темою лекції та ін. Окремим видом самостійної роботи є написання курсових та дипломних

робіт, які передбачають володіння навичками науково-дослідної роботи та активну співпрацю з науковим керівником.

З кожним курсом навчальні завдання до самостійної роботи ускладнюються та розширюються, стають орієнтованими на більшу самостійність та ініціативність здобувача вищої освіти. Наприклад, якщо на перших курсах студенти виконують реферативні роботи, то на старших курсах це можуть бути індивідуальні дослідні завдання або наукова стаття/тези.

Слід зазначити, що в залежності від дисципліни та її специфіки види самостійної роботи різняться між собою. Наприклад, для майбутніх філологів доречним є прочитання художніх творів та їх аналіз. Даний вид навчальної діяльності здобувача вищої освіти формує відповідні компетентності майбутнього фахівця.

Стосовно навчальних завдань ми згодні з С. П. Барановим, який вважає, що вони самі по собі не роблять здобувача освіти успішною людиною, вони лише створюють передумови розумової пошукової діяльності. До того ж, рішення навчального завдання не тільки призначене для засвоєння навчального матеріалу, воно впливає на досягнутий рівень розвитку студента та сприяє підвищенню наявного рівня компетентностей. Це створює можливість для постановки більш складних завдань, розгорнутих у часі, тобто забезпечується безперервність навчального процесу [1, с. 36].

Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в освітню діяльність дозволило значно покращити якість навчального процесу, зокрема самостійної роботи. Засобами ІКТ для організації СР можуть бути наступні:

– віртуальні соціальні мережі, які дозволяють розмістити у хмарах навчальний матеріал та завдання, спілкуватися з учасниками навчального процесу, реалізувати індивідуальність навчання [7, с. 54];

- системи управління навчанням, які зараз часто використовуються для організації самостійної роботи студентів, особливо в умовах дистанційного навчання. До їх переваг слід віднести наявність різних форм забезпечення зворотнього зв'язку, контролю знань здобувачів освіти, потужний блок звітності, зручність у користуванні та можливість оперативного оновлення [6, с. 55];
- зараз доволі популярними стали масові відкриті онлайн курси, які можуть бути безкоштовними, містять велику кількість онлайн курсів на різноманітну тематику, забезпечують зворотній зв'язок із розробниками, дозволяють отримати сертифікат про успішне закінчення курсу. Можна користуватися як закордонними платформами, так і україномовними;
- програмно-педагогічні засоби (ППЗ), які розроблено велику кількість з різних дисциплін. Частина ППЗ працює тільки на персональному комп'ютері, інша – викладена у мережі Інтернет.

Отже, самостійна робота є важливою складовою навчальної діяльності здобувачів вищої освіти, яка допомагає розвинути фахові компетентності, навички самостійного пошуку та обробки потрібної інформації. В організації самостійної роботи велику роль мають мотивація студента на виконання навчальних завдань, педагогічна майстерність викладача, застосування сучасних технологій та засобів навчання.

Література:

1. Баранов С. П. Сущность процесса обучения: Учеб. пособие по спецкурсу для студентов пед. ин-тов по спец. №2121 «Педагогика и методика начального обучения». М.: Просвещение, 1981. 143 с.
2. Воевідко Л. Організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2018. Т.2. №25. С. 21–28.

3. Гладких Г. В., Шарова Т. М. Організація самостійної діяльності здобувачів вищої освіти засобами ІКТ. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. Вип. 69. Т.2. С. 70–74.
4. Кузьмина Н. В. Методы исследования педагогической деятельности. Ленинград: Издательство Ленинградского университета, 1970. 114 с.
5. Маркова А. К., Матис Т. А., Орлов А. Б. Формирование мотивации учения: [кн. для учителя]. М.: Просвещение, 1990. 192 с.
6. Павленко О. М. та ін. Реалізація дистанційної форми навчання засобами платформи Moodle у процесі підготовки майбутніх філологів. *Інженерні та освітні технології*. 2019. Т.7. №3. С. 106–121.
7. Слободяник О. В. Соціальні мережі як засіб організації самостійної діяльності учнів. *Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти*. 2016. № 9 (2). С. 50–56.
8. Шаров С. В. Дидактичні умови організації диференційованої самостійної навчальної діяльності студентів. *Педагогіка та психологія: зб. наук. пр.* 2009. №35. С. 55–61.

**УМОВИ ВИКОРИСТАННЯ ФІЗКУЛЬТХВИЛИНОК ТА
ФІЗКУЛЬТПАУЗ З ДІТЬМИ 5-7 РОКІВ У МІЖКУЛЬТУРНОМУ
ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ**

Бойнегрі О. В.,
*магістрант кафедри загальної педагогіки,
дошкільної, початкової та спеціальної освіти
Ізмаїльський державний гуманітарний університет
м. Ізмаїл, Україна*